

Bibliotheek spin in het web bij cultuureducatie

Bibliotheken spelen een opvallend grote rol bij de samenwerking in gemeenten op het gebied van cultuureducatie. Dit blijkt uit het onderzoek *Cultuureducatie in gemeenten: een studie naar samenwerkingsverbanden in zes gemeenten* van Cultuurnetwerk Nederland. Bijna 40 procent van de lokale onderwijsinstellingen, professionele culturele organisaties en vrijetijdsinstellingen werkt in de onderzochte gemeenten structureel met de bibliotheek samen. Opvallend is verder dat het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en ROC's (instellingen voor beroeps- en volwasseneneducatie), meer gezien worden als afnemer dan als structurele samenwerkingspartner. Ook wordt op lokaal niveau nauwelijks samengewerkt met erfgoedinstellingen.

Werken organisaties die zich met cultuureducatie bezig houden samen? Zo ja, hoe gaat dat, bevalt het en wat zijn de resultaten? Dit zijn grof samengevat de vragen die Cultuurnetwerk Nederland in enquêtes en interviews stelde aan ambtenaren en medewerkers van culturele en onderwijsinstellingen in Dronten, Etten-Leur, Heerenveen, Heerhugowaard, Weert en Woerden. Deze zes gemeenten met ieder ongeveer 40.000 inwoners zijn gekozen op basis van overeenkomende grootte en voorzieningen en vanwege de regionale spreiding. Onder samenwerking verstaat Cultuurnetwerk dat organisaties een gemeenschappelijk doel willen halen met een gezamenlijke activiteit of een gezamenlijk product, waarbij de samenwerkingspartners hun eigen expertise, middelen en/of faciliteiten ter beschikking stellen.

Samenwerking bij projecten

Behalve met de bibliotheek wordt ook veel structureel samengewerkt met centra voor de kunsten (30%) en met de gemeenten zelf (30%), zo blijkt uit het onderzoek. Als het gaat om projectmatige samenwerking staan centra voor de kunsten op de eerste plaats, ongeveer 27 procent van de ondervraagde organisaties werkt hiermee samen. Theaters, podia en musea staan op de tweede plaats. Bijna een kwart van de respondenten werkt projectmatig met hen samen. In dit onderzoek lijkt het basisonderwijs naar voren te komen als 'lijdend voorwerp'. Als initiatiefnemer of samenwerkingspartner wordt het onderwijs nauwelijks genoemd, maar wel als deelnemer aan samenwerkingsverbanden. Het basisonderwijs speelt als afnemer van incidentele projecten een aanmerkelijk grotere rol dan bij structurele samenwerking. In bijna alle gemeenten is de gemeente de initiator van samenwerking.

Langdurige samenwerkingspartners

De samenwerking met de bibliotheken bevalt kennelijk goed. In de toekomst willen veel van de ondervraagden structureel met de bibliotheken blijven samenwerken. Dat geldt ook voor de centra voor de kunsten en de gemeenten. Verder valt op dat de geënquêteerden in de toekomst meer met het voortgezet onderwijs gaan samenwerken en minder met ROC's. De huidige samenwerking met ROC's ligt rond 17 procent, terwijl in de toekomst maar 5 procent van de respondenten structureel met deze onderwijsinstellingen denkt te gaan samenwerken. Aan de andere kant heeft op dit moment 12 procent van de culturele instellingen een samenwerking met het voortgezet onderwijs, terwijl 18 procent dat in de toekomst wil gaan doen.

Samenwerking met erfgoedinstellingen, amateurkunstorganisaties en het sociaal-cultureel werk komt nu weinig voor en voor samenwerking met die partijen worden ook geen toekomstplannen gemaakt. Bij toekomstige projectmatige samenwerking scoort de bibliotheek ook weer hoog, evenals het theater/podium en het museum (tussen de 15 en 20 procent).

Doelen en resultaten samenwerking

Het belangrijkste doel van de samenwerking nu en in de toekomst, is het gezamenlijk plannen van activiteiten. Daarnaast worden de afstemming van het aanbod op de vraag van het onderwijs en de uitwisseling van informatie belangrijk gevonden.

Samen beleid maken is er meestal niet bij. Wel zegt bijna 70 procent van de respondenten dat een voorstelling of presentatie op het gebied van theater, muziek, literatuur, film, enzovoorts het resultaat is van samenwerking. Ook exposities, cursussen, workshops en gastlessen worden vaak genoemd als vrucht van samenwerking.

Stimulerende en belemmerende factoren

Goede communicatie en goed overleg blijken de samenwerking te stimuleren. Ook de kwaliteit van het aanbod en voldoende middelen om activiteiten uit te voeren bevorderen de samenwerking. Verder wordt de gebundelde deskundigheid vaak als gezien als een positief resultaat. Gebrek aan geld en slechte communicatie hebben een negatieve uitwerking op samenwerking.

Aanbevelingen

Cultuurnetwerk doet aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek een aantal aanbevelingen:

- ⊙ In veel gemeenten blijkt de bibliotheek een spil te zijn bij samenwerking voor cultuureducatie. De fysieke aanwezigheid is gunstig: in ieder dorp en elke stad – vaak zelfs ook nog in de diverse wijken - is wel een bibliotheek te vinden. Bibliotheken moeten echter niet zomaar een extra taak krijgen op het gebied van cultuureducatie. Als bibliotheken zo belangrijk zijn bij samenwerking, moeten ze geld en andere middelen krijgen om die rol goed te kunnen blijven vervullen.
- ⊙ Verder vindt Cultuurnetwerk in navolging van de taakgroep Cuprio, die zich bezighield met cultuureducatie in het basisonderwijs, dat het basisonderwijs zich op moet werpen als een volwaardige samenwerkingspartner. Cultuureducatie op basisscholen kan alleen slagen als zij op een vruchtbare manier samenwerken met hun culturele omgeving. Scholen moeten nadrukkelijker initiatief nemen, of als gelijkwaardige partij betrokken willen zijn bij samenwerking. Gemeenten zouden scholen moeten stimuleren om beleid te ontwikkelen voor cultuureducatie.
- ⊙ Resultaat van samenwerking zijn nu vaak concrete activiteiten en producten, maar samenwerking zou ook ingezet kunnen worden voor het gezamenlijk ontwikkelen van een visie of beleid op cultuureducatie.

uitgave:

Cultuureducatie in gemeenten : een studie naar samenwerkingsverbanden in zes gemeenten. – Utrecht: Cultuurnetwerk Nederland, 2004.

Bestellen: <http://www.cultuurnetwerk.org/publicaties/detail.asp?ProductId=136>